

Nuorttanaste

»Gæca dam Ibmel labba,
gutte mailme suddo guodda!«

»Son dagai rafhe su ruosa
varai bokte.«

No. 12.

9ad jakkegærdde.

»Nuorttanaste« maksa ovta kruvna jakkoda-
gast, bladde dingjuuvvu juokke poasta-
rappe lutte.

30ad Juni 1907.

»Nuorttanaste« olgusbhatta guovte gærde
manost — dam 15ad ja dam 30ad bæive
juokke manost.

Fabmo allagasast.

Jesus gavnadi su mattajegjides-
guim vebaš ouddal su albmai manna-
mes ja gærdoi su goččomes sigjidi,
dam goččoma, atte si galgge vuorddet
Jerusalemest, dassago si devddujuvvu-
jegje famoin allagasast.

Mattajægjek jerre dasto: «Hær-
ra, bajashuksetgo don dam aige vald-
degodde Israeli?» Si legje ain ange-
rak ædnamlas̄ rika mannai. Mutto
son celki sigjidi: »Dat i gula digjidi
diettet aigid ja boddoid, maid mu ač-
čam læ mæredam su ječas famost.«

Si darbašegje famo, ja son lop-
pedi sigjidi dam, mutto i cælkkan
maidege dam famo luondo birra, ige
maidege daid dagoi birra, masa dat
fabmo sin galgai viggatet ærago dam,
atte si galgge læt su duodaštægjek
Jerusalemest, Samariast ja gidda æd-
nam ravdaidi. Læi maidai celkku-
juvvum, atte Bassevuoiḡna ješ galgai
læt sin oapatægje.

Ja de guđi Jesus sin. Ædnam i
nagadam su ruoktot doallat. Ja go si
legje su ala gæččamen, algi son bag-
janet alme vuostai. Okta balvva luoit-
tadi vuolas ahčest ja čiegai su sin
čalmi oudast, ja si bacce dasa su lop-
padusain ja su goččomin vuorddet
dam, maid ačče læi loppedam. Si fert-
tijegje soattat juokke gierddamættom-
vuoda vuostai, mi oroi vөгald gæsse-
men sin »vuolget bivddet«, nuftgo
Piettar moadde bæive ouddal læi dak-
kam. Daidde si maidai dovddam halo
algget sin ællembargosek, namalassi
sardnedet, ouddalgo dat Ibmelest mæ-
reduvvum aigge bođi.

Loge bæive vurdde si, æi oagje-
basvuodast, mutto angerak, nuftgo
balvvalægje, gutte su isedes boattema

vuordda. Si vajaldatte sin persovna-
las̄ gudneangervuodaid, si heitte dub-
memest ja laitemest guđek guinidæ-
sek, ja vieljalaš rakisvuoda čabba
soabalašvuodast avvodegje si, rokka-
dalle ja vurdde, ja vuostas helludak
bæive arrad idedest go si legje čoak-
kai boattam rokkadallat, rappasi alb-
me, ja buristsivdnadus nuft valljoga-
sat, atte si dam æi mattam šiettadet,
goistejuvvui sin bagjeli. »Jiedna al-
mest bođi fakkistaga, dego bagjeli
boatte garra dalkest, ja dat devdi ob-
ba dam vieso, gost si legje čoakka-
nam. Ja sist oidnujuvvujegje sirri-
juvvum njuokčamak nuftgo dolla-
njuokčamak, ja dak manne ješguđege
ala sist. Ja si devddujuvvujegje buo-
kak Bassevuoiḡain.«

Dat læi Ibmel girikko vihateme
bæivve Bassevuoiḡna olgusgolgateme i-
čedes guovso, alggo famo bæivvai.

Dam bæive ided legje dušše soa-
mes kristalažak mailmest. Ođđa testa-
menta i læm vel čallujuvvum, ja i
daiddam sist læm oktage čala boares
testamentast sin lutte. Sist æi læm gir-
jek, æi universitetak, æi religiongirjek
æige blađek. Si legje vaivašak ja bag-
jelgeččujuvvum, oapakettes ja daidde-
mættom olbmuk; mutto dam sæmma
æked juo legje sisačallujuvvum golb-
ma duhat daina, guđek moadde vakko
dast ouddal legje čurvvom: »Russi-
navllijeket, russinavllijeket sul.« Ja si
devdde obba Jerusalem ibmašin ja
gačaldagaiguim.

Mast bođi dat? Fabmo allagasast
dam dugjoi. Ibmel Bassevuoiḡna læi
boattam ja su duojes dugjoi mailmest.
Mattajægjek legje dušše gaskaoamek.

Go Jesus bođi mailmai addujuv-
vui sudnji rumaš (Ebr. 10, 5), ja dam
rubmaš čađa oudedi son su imašlas̄
dagoides. Mutto go dat nubbe jeđdi-

jægje boatta, de valdda son daid rub-
mašid halddosis daihe stivrijuines vuol-
lai, guđek ævtodatolažat ja ollaset ad-
dek ječaidæsek su vuollai. Son guos-
kata sin baksami armoin. Son baitta
raffin sin muođoi alde. Son olgusad-
da suodnjarid njuorasvuodast ja arkal-
mastenvuodast sin čalmin. Son cak-
keta rakisvuoda dola sin vaimoidi ja
duottavuoda hila sin lunddoi. Si šad-
dek su tempelen, ja sin vaibmo læ dat
buok buoremus baikke, gost su burist-
sivdnevuvvum lakkaorrom læ bisovaš.
Sin vaimok læk dasto Bassevuoiḡna
tempel, gost Vuoiḡna su duvjes oude-
da dam olbmu bokte, gærn siste son
assa. Nubbastus Bassevuoiḡna bokte
læ imašlas̄.

1) Dat adda vuoto mailme bagjel.

Mailme rađde daggar olbmui bag-
jel, gæina i læk Bassevuoiḡna ja dak-
ka sin šlavan. Go daggar olbmui rutta
fallujuvvu, de son dallanaga læ gærg-
gad dakkat vaiko maid ruđa oudast. —
Son vuovdda su oamedovdos golle ou-
dast. Muttom ærai fallujuvvu fabino
ja son luoittada vuolas ja oaffarušša
su burid aiggomušaides ja oamedov-
dos famo æppeibmel gova oudast.

Goalmadi fallujuvvu havskotal-
lam, ja njæljadi dietto, bæggalmasvuot-
ta ja goarggo, ja go Bassevuoiḡna i
læk vaimost, de vuvddek si ješječai-
dæsek daggar dingai oudast.

Mutto dat, gutte læ devddujuv-
vum Bassevuoiḡain, læ fria. Son na-
gada ječas jorggalet boek daina na-
matuvvum dingain ja cælkket mon im
haled daidi.

Mon im jake, atte Pietar, Jakob
ja Johannes, adne ollo arvo mailme
davverin ja gonagas rikain, mannelgo
legje devddujuvvum Bassevuoiḡain. Im
jake, atte si lifče halidam lonotet He-
rodesin, ige vel Roma kæisaringe. Si

legje dal ječa šaddam gonagassan ja pappan Ibmel oudast, ja sin rika læi okta agalaš rika, man hœervasvuotta manai buok ædnamlas hœervasvuotta bagjel, nuftgo bæivaša šærradvuotta bagjelmanna mano.

Go apostal Paulus Vuoiņa gasta oažoi, de celki son: »Mailme læ mudnji russinavlljijuvvum ja mon mailmai.«

Olbmuk matte galle risset ja gædgadet su ja maidai giddagassi su bigjat ja — vela stevledetge su — mutto su siello læi fria. Sust i læm olmušballo. Sust læi fabmo mailme bagjel, ja dat sæmma fabmo læ juokke duotta Bassevuoiņain gastašuvvum kristalažast.

2) Vuoitto oaže bagjel.

Dat rumaš, maid Ibmel mæreddi Bassevuoiņa tempelin, læ davja nuft boastot adnujuvvum, atte dat šadda giddagassan ovta suddoin ja anistumin æadnujuvvum silloi. Mutto Bassevuoiņa gasta adda olmui vuoitto rubmaš bagjel, nuft atte son vuttivaldda dam apostolalaš ravvaga: »Di lepet divrraset ostujuvvum; gudnejatjet danditi Ibmela din rubmašædek ja din vuoiņadædek siste, mak gullaiba Ibmeli.«

Lokke, lægo dust Bassevuoiņa fabmo? Jos dust dat i læk, de matak don dam oažžot. Jesus cælkka: »Jos di, guđek bahak lepet addebetet din manaidasadek burid addaldagaid, man sagga æmbo dalle din almalaš aččadek aiggo addet sigjidi Bassevuoiņa, guđek sust dam rokkadallek.« Mi oaidnep dalle nabbo, atte go mi rokkadallap dam addaldaga Ibmelest, de mi dam oažžop. Addus Ibmel, atte don, gutteikkenessi don læžak, gæn gitti dat blađde bodiš, algašik occat famo allagasast.

Sardnedet Kristusa.

Muttom čoaggalmasas Bostonest, Amerikast, gosa ollo sardnedægjek legje boattam čoakkai, celki okta bisma: »Di imaštallabetet, atte olbinuk æi boađe gulddalet din, go di evangelium sardnedepet? Oapo Kristus birra sardnedet i læk dat sæmma go atte sardnedet Kristusa.«

Jurdaš dam don sardnedægjel!

Juga ja æle!

Muttom skipa Atlanter abe mad-dagæččen læi borjasteme go fuobmai

ovta æra skipa, mast læi hætteplævg-pa sivlest. Dat skipa stivri dasto dam hæđalaža lusa ja jærai, mi læi vaillevuottan. »Mi læp jabmemen goikkoi,« vastedegje nubbe skipa olbinak.

»Na, manne epet valde čace?« celkkujuvvui sigjidi. »Di borjastepet Amason dæno njalmest.«

Dak olbmak legje jabmemen goikkoi, go æi diettam, atte dam stuora Amason dæno čacek govddo logenar milaid sin birra. Aido jure sæmma lakai jabmek bæivalažak suddolažak goikkoi, go læk diettemættomak dasa, atte si birastattujuvvujek ællema dænost. Gula Jesusa ravkkamsane: »Jos guttege goikka, son bottus mu lusa ja jukkus!« Don goikke siello, dædno læ du birra. Gæse čace ja juga, ja don ik šadda »agalaš aiggai goikkat.«

Nyborgast

telegraferijuvvu »Aftenposten« i, atte Varanger kreds-kompaniast kasserijuvvujegje 15 procenta daina gandain, gæk dam jage galgge ekseret Alma vissa læi juoga lagan rumašvaillevuotta.

Madden min ædnamest

čajeta buorre šaddogæsse. Rasse læ valjit ja maidai gordne ja potetos orro læme burist ouddanam. Maidai dabe Vesteraalast čajeta rassešaddo buorren.

Muttom oskolaš

gilvagarde bargge Kjøbenhavna lakka sin lave juokke gæse saddet ollo šaddoid gavpugi. Muttom olmai celki sudnji okti: »Don galgašik bigjat soames kristalaš čallaga (traktata) kore vuđđoi.« »Mon dagam dam muttommin,« vastedi olmai; »mutto mon dõvdain ovta čallaga, mi læ huoreb.«

»Mi dat læ čallagid,« jærrali nubbe?

»Dat læ, atte go oaste boatta mu šaddokorid bodnai, de gavdna son kore vuodost lika stuora šaddoid go bajemusast.«

Gædge-udas

baddadi mannam duorastaga ovta joga Ramfjorast lakka Tromsa. Jokka manai su ravdaides bagjel valdi miel-des ovta navsto ja manga vadnasa. Okta 17 jakkasaš gandda hævvani.

Okta gavpug Skotlandast, mi vuogjo. Lakka Glasgow læ okta ucca gavpugaš, man namma læ Matherwell, dam gavpuga vuolde læk ollo koalla- ja ruovdegruvak. Gavpug læ mæsta de-

go skoavde alde. Muttom bæive dast gieskad suorgganegje olbmuk hirbmadet, go oroi sin mielast dego lifči ædnandoargastus. Buok vistek vuogjogotte oktan manost, čacce- ja gassarørak balggai alde cuovkkanegje, ja gassa golgai olgus rørain olgus ja viddedi mirkolaš haja. Muttom vistek biedganegje aibasrak, ja dak suorgganam olbmuk devdde gavpuga balggaid birra buok. Dat gavpug vuogjo ain smavvaset. Arvvalus læ dal dam gavpugest eritvuolget.

Porsangovuona nuortabellai

galgga dal rakaduvvut odđa girkkko, mi galgga goččujuvvut Bissojoga girkkon. Dam girkkost šaddek dollujuvvut 6 ibmelbalyvalusa jagest. Dat girkkko rakaduvvu Nordlanda girkkko- ja skuvlafonna rekeg ala ja dam lakai go girkkohuksijægje Tessem læ arvvalam. Dasa šaddek 174 čokkamsajek.

Lukkarid

arvvaladdek dal hæittet statagirrkost. Vimak læk dal fuobman oaidnet, atte galle dat duot lukkarak lækge avketes olbmak. Go juo pappa cælkka buok dam æra girrkost, gal dal vissa nagada maid ammen cœlkket; ja vuorddemest læ, atte min bajasčuvvggijuvvum aige gavdnujek særveggoddin daggar olbmak, gæk mattek algget salmaid. Ja daina girrkoin, gost urguk læk, læ juo aibas darbašmættom lukkarid adnet. Girkkodepartementa læ dal dam aše arvvalusa vuollai valddam.

Čoaska dalkek

læk læmaš Danmarkostge. Kjøbenhavna lakka læ gieskad muottam.

Socialistak Ruotarikast.

Oktibuok galggek dal læt Ruotarikast bagjel čuođe duhat socialista.

Sokkarduollo

i gæppeduvvum duolloomiteast; læi boattam gaibadus gæppedet sokkarduollo, mutto læi dušše okta, gutte miēdai dasa. Sokkarduollo læ namalassi 30 øra juokke kilo ala.

Tuiska kœisar Wilhelm

boatta juli manost Norgi. Son arvvala fidnat gidda Hammerfest rajest.

Tromsa

gavpugi galggek rakaduvvut 2 margarinfabrika.

Okta lensmanne

læ vuottenon erit bigjum virgest, dai-nago vuollasis læ coggalam kr. 7000,00. Su namna læ Rasmus Værn Rakke-stadast.

Okta vaivaš

olmai rieppo Troandemest bivdi ovta doaktar æmedest 25 øra. Son oažoi dam oudast 12 mano rangaštusbargo. Mutto olmušsorbmiægje Kongsbergast i ožžom æmbo go 5 mano giddagasa, muittala »Lofotposten.«

Ruotarika

læ lonim 65 miljon kruvna.

Min gonagasa jottem birra

Davve-Norgast muittaluvvu, atte gonagas boatta Bodøiai dam 18ad juli ja Svølværi dam 19ad. Ordførar Vaaganest, Lofotast, læ ožžom telegrama, mast čuožžo, atte gonagas i haled, atte kommunak galggek stuora koastadusaid su diti dakkat. Son haleda dušše olbmuid oaidnet ja dærvatet.

Dam 20ad juli boatta gonagas Melboi Vesteraalast ja dasto vuogja Stokmarknessi. Dasto vuolggga Finmarkoi, ja go son oarjas macca fidna son Harstadast, Narvikast, Rikaraje alde ja Moast Ranenest.

Okta luossabivdde

Stavangerest goddi luosaid 1000 kruvna oudast ovta ijast. Dat i læk goassege oudal dapaturvam, muittala Stavanger avisa.

70 jurista

valdde dam jage eksamen Kristianiast. Olo garttek juristak.

Ovla: Manne æi doala Garašjogast Samegiel blađid?

Nilas: Dannego si læk nuft burist oappam, atte dovdek ja dittek buok færanid ja dapatusaid mailmest alma girjid ja blađitaga.

Ovla: Guovddageinost goit gullujek viššalet doallamen Samegiel blađid. Blađid doaimatægje muittali, atte oktibuok legje dobbe 75 doallek.

Nilas: Ja, Guovddageinost lække fuobmašam, atte dietto læ fabmo, ja si goikkek dam maŋŋai.

Manne læ Piera

njunne nuft ruoksad, «jærai Lussi? »Dannego Piera jukka vine ja vuollag, ja i dast læk vel galle, atte njunne ruvsoda mutto maidai čoavje stuorro, nuft atte su habme farga læ dego vuollafarppala.»

Kaptainak ja šipparak

vaiddalek, atte baha læ oažžot mærra-olbmaid dal (matrosaid), ja dakge mak

læk oažžomest gaibbedek nuft stuora balka, atte læ mæsta vægjemættom valddet sin. Ja dam lokkek boattet dast, atte borramuš- ja bivtasgalvvo juokke sortast læ divrrom dam maŋeb aiggai hirmadet duolloid gæčeld. Ja dat divrrom dakka maidai dam, atte olgusvagjolus lassana æmbo ja æmbo.

Stockholmast

telegraferijuvvu 26ad bæive dam manost, atte okta poastafievredægje sorbmijuvvui dam hotellast, gost son asai. Son časkujuvvui oaivvai hillaroggamruvdiguim. Guokta tuiskalaš nuorra olbma galggaba dam læt dakkam vissa oažžom diti dai ruđaid, mak dam have legje poastafievredægje haldost.

Debbok ja starak

læk hui buore ædnam-dukta. Dabe Vesteraalast ja mietta Nordlanda anta adnujuvujuk ollo debbok ædnam-dukta. Mon læm oaidnam, go læm jottam Sameædnam vuonain ja njargain, atte ænaš baiken, erinoamašet Sami gaskast, læk gieddek hœjot duktijuvvum, ja mon læm jurdašam ja sardnom maidai mangasi dam birra, atte debboid ja staraid galgašegje gæsset gidi ala, de galle rasse šaddaši. Mietta buok appegaddid doidda garra dalkke debboid ja staraid gad-dai, ja i darbaš olmuš ærago gielka daihe trillabora valdda ja gæssa daihe jorata giedde ala. Daggar duvtakættes danasædnamidi galgga dæbbo bigjot hui assadet, ja dat darbaša moadde jage oudalگو guoccega. Mutto de šaddage dasto rasse hui valljit. Jægge-ædnamak galggek vuost goikkaduvvut. d. l. smava jogašak roggjuvut daidi, ja dasto gal oažžo olmuš bigjat staraid ja debboid bagjeli, ja rasse gal šadda.

Maidai lagjoædnami ala oažžo bigjat staraid ja debboid. Daid oažžo bigjat bagjeli čakčag ja eritriškostet gidđad. Burist dat maksa vaive datge.

Ainasrak berrišegje Sameædnam mærragadde assek adnegoattet dam duktimvuoge. Si ožušegje dalle æmbo fuođđara ja æi darbašifči šiviti nælggodet.

Fuobma dam!!!

Buokak, guđek æi læk maksam »Nuorttanaste« dam jage ja dæm jakkebæle oudast, mi dal algga, muittotuvvujuk daggo bokte makset. Bigjet

dal juo duom 50 øra daihe ovta kruvna mannat poasta mielde dallanaga.

Ja don, gutte ik læk vela dingom »Nuorttanaste,« mana juo poastarappe lusa ja dingo odne juo.

Min gonagasa ja drønnega jottemruvta.

Min gonagas ja drønneg vuolggeba 16ad juli Kristianiast dollavavno mielde Troandemi vuolggem varas davas »Olaf Kyrre« mielde dam 17ad juli iđedest. Jottolagast læk čuoovovaš orostambaikkek mærræduvvum:

19ad juli: Bodø. Dokko olle kl. 10 oudal gaskabæive ja vuolggga double kl. 3 Svølværi.

20ad juli: Melbo Vesteraalast kl. 10 iđedest. Stokmarknæs gaskabæive aige.

21ad juli: Søvøien Tromsa amtast, gost gonagas bagjel ædnam vuogja ekserimbaikkai Sætermoi ja viddasæbbo Oarjeræisi.

22ad juli: Tromsi iđedest. Double vuolggga maŋŋel gaskabæive.

23ad juli Duikasi Navuonast. Boat-ta iđedest ja vuogja bagjel Duikašmuotke Suppinjarggi, gosa olle kl. 7 maŋŋel gaskabæive.

24ad juli: Bosegoppai Altast kl. 11 oud. gaskab. Maŋŋel gaskabæive oappaladda Altens kredskompania rekrutskuvla.

25ad juli: Hanmerfesti kl. 11 oudal gaskabæive. Vuolggga kl. 3 m. g. Nordkapast fidna kl. 11 ækkedest.

26ad juli: Vargain kl. 4 m. g.

27ad juli: Girkkonjargast, Madavarjagest.

28ad juli: Čaccesullost kl. 11 oudal gaskab. Maŋ. gaskab. Nyborgi.

29ad juli: Vuogja bagjel Seida Raddovudni Tanast.

30ad juli: Harstadi, gost vuolggga kl. 11 maŋŋel gaskabæive.

1as august: Narviki, boatta kl. 11 oud. gaskabæive, vuolggga kl. 5 m. g.

2be august: Mo'i Ranast kl. 5 m. g.

3ad august: Mosjøeni iđedest.

4ad august: Næmsosi kl. 10 oud. gaskab. Vuolggga kl. 3 maŋ. gaskab.

5ad august: Troandemi, gost dollavavno mielde vuolggga Kristianiai.

Mattago okta ædne vajaldattet? —

Muttom maŋŋel gaskabæive bođi okta ællem nisson Stavanger ruovdestøberiai ja jærai barggin, igo double barggam okta nuora olmai dam ja

dam nama vuolde, muittala okta daro giel blaðde. Nisson muittali, atte son læi 15 jage læmaš Kaliforniast ja læi vuolggam erit su manastes go son ain læi uce. Dal læi son gullam, atte dat galgai barggat dast. Son arvaladdai, atte son i daiddam su šat dovddat. Akka vurdi, dassačigo barggek vulgge ruoktot dimo 6, ja okta nuora gandda bođi, aicai son, atte dat læi su bardne. Son manai čiero su lusa ja dœrvati su, ja soai vagjolaiga ovtast. I bardnege dovddam su ædnes.

Mailmehistorja.

(Lasse oudeb nummari.)

Grækalažak soađest Persalažaguim. Kyros ja Kambyses.

Persalažai læp mi ouddal juo namatam. Si legje indoeuropealaš olmušnolest Iranast erit. Okti legje si čužžom Medalažai vuolde; mutto Kyros dagai sin frian ja vuodđodi dam stuora rika, midal læi 5¹/₂ mil. kvadratkilometer stuoro. Kyros eli arvo mielde 540 jage ouddal kristus riegeademe. Son vuiti Babylon bagjel ja bijai Grækalažai Ucebasias vuollasis ja buok olbmuid daina varin, mak læk Halys ja Indus dæno gaskast. Su bardne Kambyses valdi Egyptena.

Darios.

Darios Hystaspis bardne, gutte eli arvo mielde 500 jage ouddal Kristus, manai soattat Skytalažai vuostai. Skytalažak legje okta albmug, mi asai davabælde Donau dæno njalme ja Čappismæra. Dam albmuga bagjel sou i bittam Mutto son valdi stuora ænagappalagaid davabæld Grækenlanda. Ja Grækenlanda son maidai haledi vuollasis bigjat. Grækalažak Ucebasias legje gœččalam ječaidæsek frian dakkat. Atena læi vaketam sin. Darios vuiti Grækalažai bagjel Ucebasias; dal viggai son maidai sin bagjel vuoitte, guđek asse Europast, ja dat i læm vaddes. Persia læi stuora rika; mutto Grækenlanda læi uce. Dat persalaš gonagas goččuuvvui stuora gonagas-san, ja stuores læige su rika. Darios læi rikas juokkam 20 oassai (amtaidi); ja juokke oase bagjel læi okta oaivvamuš bigjuuvvuun, gæst læi gonagaslaš hoaffa, čabba gonagas garddemak ja gilvagardek. Ješ gonagas eli dego okta ibmel. Vulggop mi dal jurddagis-

tamek vagjolet dam gonagasšlotti, mai Darios læi rakadattam Persipolisi. Mi vazašep dam stuora govddes marmortrapa bajas, dat læ nu govddag ja trappacækek læk nu vuollegažak, atte 10 hæsta matte ridet baldalagai. Darios čokka čuolddasalast. Su oaive alde læ kruovno, gollesoabbe su olgiš gieđast ja gollesuorbmasak juokke suormast. Golle hængga beljin, čæbatest ja soajain. Son læ dat riggasæmus gonagas, maid mailbme læ oaidnam dam ragjai. Golle ja silba vuostaivaldda son buok ædnamin 60 miljon kruvna oudast, ja hæstaid, saveaid ja ollo æra oažžo son duhati mielde. Golle ja silbba læ sust valljogasat su garddemid siste.

Salast čuožžo hæggafakta gonagasa birra, — offiserain læ sin soatteakšo gieđast.

Dat vuostas soatte.

Stuoragonagas læ dal suttam Aten ala; sust læ dal hallo Europa bigjat vuollasis. Son sadde dam jage 493 oud. Kr. su magas Mardomus soattevægain ja flaatain Grækenlanda vuostai; mutto garradalkke valdi dam flaata ja suppi dam muttom alla bave vuostai, man namma læi Atosbakte, dat manna 2000 metar mærast bajas; ja Persalažak ferttiegje ruoktot jorgalet. Mutto si botte fast ruoktot 600 skipain, 100,000 vazze soaidatiguim ja 10,000 ridejægje soaldatiguim Grækenlanda vuostai. Gonagas læi goččom oaivvamužaides Atenalažaid šlavan dakkat ja sin buktet su lusa.

Šlaga Maratonast jagest 490.

Darios flaatta vællani olgobællai Afrika gadderavdaid, ja dak persalaš soaldatak manne gaddai Maraton bokte. Dobbe galgge si vuolget Atena vuostai. Atenalažak æi vuorddam dassačigo si botte. Si vulgge Persalažai vuostai 10,000 olbmain. Go si čužžu Maraton allagasai alde ja gečče mæra ja guolbbani vuostai, de oidne si vašalažai ædnagvuoda. Moadde bæive čužžo Grækalažak ja gečče; mutto de oažoi Miltiades — sin arjalæmus officera — Grækalažai bagjeli mannat. Ješ doalvoi son sin ouddan, ja vaiko Grækalažak legje lossis garvoi siste rokkategje si lavggalagaid vašalaža. Dak persalaš davggebačček æi ožžom dile davggebissoidæsek giettaguššat, ja Grækalažak sitte doarrot olmai olbma vuostai. Si legje harjanam adnet sikke gieđaid ja julgid, ja si legje buorebut

rakkanam go Persalažak. Dast šaddai gukkes soatte. Persalažak ferttiegje bataret. Si manne skipaidi ja kursa bigje Aten vuostai. Okta galbba šælgosti bæivačest ovta varrečokkast mæragaddest. Grækalažak jurdašegje, atte dat læi mærkkan vašalažži, mi galgai arvvadattet, atte son roakkadet oažžo boattet; soames læ dobbe, gutte ravastet aigoi gavpug portaid. Mutto de maršeri Miltiades dai sæmma olbmaiguim, gæk daggar buorre bæivvebargo legje doaimatam, gavpuga porta oudi, ja go dasto Persalažak olliegje gavpuga havna vuostai, čužžo dak grækalaš soatteolbmak, gæk Maratonast legje læmaš, olgobælde gavpuga porta. I goktage ožžom ravastet porta siskabælde ige oktage olgobælde. Persalažak æi gæččalam dam si borjastegje ruoktot.

Temistokles.

Dai nuorra olmai gaskast, gæk sotte Maratonast, læi okta, gæm namma læi Temistokles. Son arvvedi, atte gal Persalažak vela bottek, ja son oažoi Atenalažaid rakadešgoattet soateskipaid, stuora soateskipaid, maina legje 3 raido airok ja 50 sukke juokke raidost. Buok dak 150 olbma galgge sukkat oktanaga. Si čokkajegje okta raiddo nubbo bajabælde, daina, gæk bajemuš raidost čokkajegje, legje dak gukkemus airok, ja daina fast, gæk vuolemus raidost čokkajegje legje dak oanekæmus airok. 200 daggar skipa legje Atenalažain, dalle go stuora gonagas fast bođi.

(Lasetuvvu.)

Nissonak bessek dal stemmit.

Mige læp dal ollim dam ragjai atte nissonak læk stemminvuoiggadvuoda ožžom. Stuuradiggest læk dal 96 stemmain mæredam, atte maidai nissonak galgge dam rajest oažžot vuoiggadvuoda stemmit stuuradiggevalgast. Min riki šaddek dal 300 duhat æmbo stemmijægjek. Nissonak mattek maidai valljijuvvut stuuradigjai.

Nuftgo mi diettep læ Suobmelaš gieskad dam skika sisabuktam rikastes, ja dal čokkajek 11 Suoma nissona senasast. Mutto dal go nissonak dam stuora vuoiggadvuoda læk ožžom, de berrijek si dam adnet sikke kommuna ja stuuradiggevalgain.

»Nuorttanaste« čalle, prentejægje ja olgusadde læ G. F. Lund Sigerfjord, Vesteraalen